

CHRISTINA THEODÓTOU

Vorbește-mi, să audă tot pământul

Traducere din limba greacă de
Tatiana Petrache

editura
Σοφία

București

Cuprins

Provocare la dragoste – în loc de prefață –	7
Prolog.....	13
PARTEA I	
rămase acolo până la sfârșit	18
doar locul primului gând	20
la albul acela frumos împăturit tăcură toate	22
până când <i>Primăvara</i> se pierdu în capul coridorului . . .	26
pasiunea inefabilă pentru focuri	28
nor cu pardesiu.....	31
ușoară ca nimicul	35
fără început și în suspans	38
nu tulbura niciodată pacea celor dragi.....	42
căile sterpe ale <i>Orașului Florii</i>	45
pentru o nouă închinare	47
a vrut să le atingă ca și cum ar fi fost sacre	49
preț de o clipă îi făcu loc de lumină	51
cu un vâl de ceață ca pe chipurile lui Leonardo	53

în celălalt capăt al peisajului fumuriu.....	55
șerpuitoare și arzândă.....	57
în acea oglindă ovală.....	61
trage-te înapoi și ia o ceașcă de ceai.....	63
broderia tălpii rotunde.....	68
martiriul veșnic al <i>Robilor</i> de piatră.....	70
către umbrele abrupte ale lui Caravaggio.....	72
muțenie și noapte peste tot.....	74
și eu am încercat să plăsmuiesc un <i>paradiso terrestre</i>	76
de parcă întreaga lume ar fi amuțit.....	78
<i>Sfântul Balthazar</i>	81
despre <i>gravitație</i> și <i>har</i>	84
rugându-se să i se șteargă urmele firave.....	87
opt falduri ale cerului, și toate-nfășurate în întuneric.....	92
nici bătăile inimii să nu devină cuvinte.....	95
nu puteau mirosi decât a clor.....	98
înapoi în Cipru, cu o <i>crisalidă</i>	101
la masa festivă căzu înghețul.....	105
tatăl rămăsese singur, într-o parte.....	107
în lumina nemiloasă a zilei, după <i>alungare</i>	110
ora aceea era întunecată și oprită.....	114
„Ce dară taci?”.....	117
adânc în inima adâncă.....	120
despre <i>sfântul</i> ce plămădisese cel mai frumos <i>somn</i>	121

a fost bine că nu s-a putut întâmpla altfel.....	123
ca albul ce poartă în el toate culorile.....	125
doar pentru <i>pasărea de aur</i>	128

PARTEA A DOUA

doar acolo, în Ciprul paleolitic, își găsea refugiu.....	133
și un miel azuriu în mijloc, jos.....	137
nu putea fi decât o veste proastă.....	141
unele sunt făcute și cu inimă unicamerală.....	144
acoperămintele pline de păianjeni ale unei uitări impuse.....	148
pierdută în gânduri și purtată de vise cum era.....	151
încet-încet, zi după zi.....	155
chiparosul cu crengile cele drepte.....	160
la umbra păsărilor de hârtie și-a cuvintelor zburătoare.....	163
o noapte a aceleiași ierni.....	167
fusese cândva asortat cu o rochie de mireasă.....	170
a treisprezecea lună plină.....	173
numai și numai pentru gustul unei cireșe coapte.....	178
fiecăruia moartea născută din propria-i viață.....	181
adusu-Și-a aminte că țărână suntem.....	183
despre tăcerea din timpul când oamenii își beau ceaiul.....	185
un vas înlăuntrul căruia s-a repetat un tsunami.....	187

cinci pietricele.....	189
o creație fără de sfârșit.....	192
întregul Adam.....	194

PARTEA A TREIA

cu timpul și cu prezentul	199
un cântec pastoral de nuntă	201
aceiași trandafirași albi	203
o udă, ca să înflorească, dar ea se uscă și se pierdu ..	205
<i>firul</i> se tot albea și se subția.....	207
în clipa oricărei respirații	209
era deja amurg, și neonul din față stins	211
cu un cuvânt <i>noetic</i> pentru fiecare	213
astfel, lin și ușor	216
ceva neclar și imprecis.....	218
răpiți de-un câmp cu smochini împodobiți în violet ..	220
într-un somn incolor, inodor și insonor	221
cutremur înăbușit, amintirea	222
grămezi, ramurile rupte	224
pe tăcute, din mână în mână	226
ce frumoase și azurii sunt apele.....	229
înghețată și <i>acoperită de abis</i>	231
era iarăși miezul nopții	233
aceeași mutare spre dreapta, iar și iar.....	236
ardea și nu se mistuia	238

cel ce-i departe ar putea fi atât de aproape	240
timid și fără să-și dea seama, prin plăsmuirea persoanelor neapuse	242
adunați la această bucurie.....	245
post + față	247

e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro
Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Băneasa-Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lângă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.613
www.librariasophia.ro

rămase acolo până la sfârșit

Când a venit ceasul, era în zori; lumina de dimineață, palidă. Ploua ușor. O zi de toamnă mohorâtă și curățită încă de la răsăritul ei. Cu puțin înainte de-a împlini cincisprezece ani, Anna, liniștită, stătea lângă trupul livid al mamei sale, care încă-și mai păstra căldura și, răpită de vederea chipului ce o părăsea, își aținti privirea asupra buzelor încă fremătânde; uscate și vinete, într-un ultim efort, se sileau să-și păstreze în veșnicie strigătul mut. O trecere lină ca o chemare. Ca cinci cuvinte așternute la rând. Își concentră toată atenția pe negrul dens al deschizăturii înguste dintre buzele ei uscate, și rămase acolo până la sfârșit. Apoi luă lumânarea din cea-
ră curată și i-o aprinse și, în lumina aceea lină, îi dezmiardă cu privirea fruntea senină, cu mica cicatrice, cu ochii sloboziți, purtând cununile decolorate ale suferinței de jur-împrejur – *proplasma*¹ pală a trupului, *luminile*² delicate ale curbe-

¹ În pictură, culoarea de fond a fețelor, mâinilor și picioarelor. [n.trad.]

² În pictură, culoarea ocru care se amestecă cu alb până se pun *blicurile*. [n.trad.]

lor firești, *glicasmul*¹ șters și, ca și cum abia acum i s-ar fi deschis ochii, văzu pentru întâia oară cât de frumos și de bine conturat era chipul mamei sale.

Eleni murmura ce-și mai amintea din Psalmii lui David, ducându-se să aducă apă caldă într-un lighean. Katerina veni cu hainele curate, lenjerie de corp nouă și parfumul de la Molinard. Pe micuța Antigoni, adormită de ceva vreme alături, în fotoliu, ca un înger, n-o mai treziră. Tatăl le ceru favoarea să-l lase să împlinească singur ce mai rămăsese de împlinit; ultima atingere a trupului plâpând al soției sale. *Îi* șterse mădu-
larele vlăguite cu un prosop umed, *îi* unse trupul firav cu esența de la Molinard, *îi* puse lenjeria nouă, juponul de mătase, bluza și fusta tot din mătase, o pieptănă; ceru să i se aducă și colierul de perle și *îi* împodobi grumazul. Singura ei bijuterie ar fi trebuit să-i rămână moștenire Annei, fiica cea mare, spuse Eleni. Nu-i rămase. O ridicară și o puseră în sicriul de nuc așa cum i se cuvenea, *împodobită*.

¹ În pictură, culoarea albastruie care se pune pe partea cu lumina, pe pomeți și pe lângă nas. [n.trad.]

doar locul primului gând

Ceasul slujbei de înmormântare fusese la apusul soarelui; lumina iarăși palidă, cum îi plăcea. Mama ei, întinsă în sicriul deschis, de nuc, era acum încununată cu florile de toamnă ale lămâiului lor, ce rodea de două ori pe an. Ca o fiică mai mare ce era, Anna stătea prima la rând, primind liniștită îmbrățișările îndoliate, singurele pe care ea, cea rămasă în viață, n-ar fi vrut să le primească niciodată. Se lupta să-și păstreze mintea netulburată, să nu vadă nimic, să nu audă nimic, pentru ca prea multul negru să nu-i alunge și puținul alb rămas înlăuntrul ei, atât de ferm își înfrâna tăcerea. Dar nu dură mult; liniștea se risipi brusc, în mijlocul procesiunii mortuare, de la un suspin înăbușit al tatălui, atunci când fratele lui îi anină la piept un fir de iasomie proaspăt rupt. I se înfipse adânc în minte suspinul acela înăbușit, aducând după el hohotele lor de plâns, când se prăbușiseră unul în brațele celuilalt. Palidă și imaginea iasomiei de la misteriosul ei unchi, nepotrivite plânsetele lor cu iasomia. Pă-

rea totuși că floarea ar fi scos la iveală o durere adâncă și veche.

Până să se întunece, negrul și doliul îi năpădiseră de peste tot lăuntru. După atâta efort, doar locul *primului gând*¹ îi rămăsese curat și neîntinat, iar fiica cea mare, ca prim *gând* al fiecărei dimineți a ei va avea, de-acum înainte, frumos și bine conturat, ca un portret de la Fayum², chipul *înveșnicit* al mamei sale, înfășurat în strălucirea lină a unei lumânări pascale, *mlădioase*.

¹ *Primul gând*: primul gând care vine în minte îndată ce omul se trezește. Lucrarea minții curate este oferită acestui gând [Marcu Ascetul].

² Portretele de la Fayum: portrete funerare create între secolele I și III de continuatori ai tradiției elenistice a școlii alexandrine. Aceste portrete au primit numele de la oaza Fayum, situată la sud de Cairo, unde primele dintre ele au fost descoperite.

la albul acela frumos împăturit tăcură toate

În lumina îndoliată a zilei următoare, dormi un somn incolor și insonor. Când se trezi era deja vremea când soarele se ducea la culcare. Se duse și ea în camera retrasă, camera vechiului pian; fostul „sanatoriu” al mamei sale, șapte trepte mai sus de restul casei, cu vedere la o cascadă de *Bougainvillea* mov. Se puse pe marginea divanului gravat, de lemn, privind rând pe rând cele câteva obiecte de mobilier, monocromia ascetică, simplitatea liniilor și a formelor, curățenia inodoră. Își umezi apoi pumnii cu prețiosul *mir*, ascunzându-și fața în ei. Și rămase acolo să-și spele din minte tot ce mai rămăsese din mireasma mării *absente*; câteva picături din esența de la Molinard, un vechi amestec de trandafir bățut și iasomie mare, care, în evantaiul umed al mâinilor ei, îi perindă pe dinainte imagini hoinare.

Laitmotiv al plăsmuirilor memoriei, silueta mamei îmbrăcată în museline și mătăsuri, în negru, uneori în alb, alunecând și pierzându-se și lăsând în urmă-i aura îmbălsămată. Imagini len-

te, luminoase, asemenea celor pe care le vedeau împreună la o cinematecă, o dată la două vineri. Aștepta cu o dorință stranie venirea celei de-a doua vineri din lună, ca să-și însoțească mama în tainele sălii întunecoase. Povești ce durau ore, de cele mai multe ori cu neputință de înțeles, în limbi ciudate, la vreme de seară; o atrăgea însă prezența tăcută a celor din întuneric, și muzica ce însoțea, ca o binecuvântare, oameni și locuri, îmblânzind timpul, conferindu-i *har*. O paraliza întâlnirea neașteptată prin întuneric cu imagini străine, în care *vagoane de marfă* încărcate cu mistere îi treceau grele prin fața ochilor, pierzându-se în întuneric. Era atentă la aceste imagini, pândind, cu simțurile încordate, cu mintea concentrată, cu ochii țintă, să poată în orice clipă să recunoască, în mulțimea de cadre, pe acelea care, dintr-o pornire, dar și dintr-o certitudine subconștientă, știa că o cheamă să le culeagă și să le depoziteze în *cutii* speciale din memoria ei. Așa le va avea pentru totdeauna și pentru orice situație, la fel cum făcea când era mică cu cuvintele tatălui ei. Mai apoi, în viață, în clipe de forță majoră, avea să le scoată la lumină din cel mai intim haos, asociindu-le imaginilor din haosul exterior, pentru a se ușura, pentru a se elibera de strânsorile lui sufocante. Un gest de autoconservare, ca o încercare paradoxală de a transfera, în canalele întunecate ale minții sale, pepite din muzica universului, *farduri* din armonia luminii

necreate. Reacția ei încăpățânată de împotrivire la legea implacabilă a gravitației.

Nu i se uscaseră bine palmele, când le atinse de goliciunea înghețată a peretelui, trecându-le apoi peste cele câteva obiecte de mobilier, ca să apuce să facă transfuzie din parfumul cel dispărut în trupul lor *părăsit*. Întinse esența de la Molinard pe clapele vechiului R. Görs & Spangenberg, unde mama ei obișnuia odinioară să pună monopol pe Bach. Apoi pe suprafața micului ei secrétaire din lemn de cireș, peste cărțile ei de muzică, legate în pânză, peste chiparosul penarului îngust, unde-și păstra creioanele subțiri cu vârful ascuțit; nu-i plăcuse niciodată permanența cernelii, o vedea de parcă încerca să-i asocieze un vers, să o cuprindă într-o temniță de cuvinte.

Ultima oprire în litania parfumului exilat – amintirile uitate în sertarele mereu descuiate ale secrétaire-ului. Înfășurate în hârtie albă, moale, mici obiecte lipsite de importanță, păstrate acolo de mama ei: o lămâie uscată, o metanie din fir de mătase, nasturi de fildeș într-un săculeț de tul, plicuri de corespondență legate cu ață roșie, pe categorii, o broscuță țestoasă din sticlă colorată, un batic alb, frumos împăturit, brodat cu o cruciuliță de aur într-un colț, și tot felul de alte lucruri, mici și neînsemnate: „*zdrențele prețioase ale celor patru anotimpuri ale mele*”, după cum le spusese la acel apus de soare, zâmbind, când, stând amândouă în camera vechiului pian,

mama îi deschisese cel de-al treilea sertar al secrétaire-ului și scosese de acolo un rest de lumânare de ceară curată. *Acea* lumânare, înmiresmată și pascală, pe care i-o aprinsese Anna *când a venit ceasul*, învăluind în lumină lină vremea morții ei.

Chiar peste amintirea aceea căzu și sunetul lung al clopotului, chemând la slujba de seară. Era ceasul Vecerniei; lumina în cameră era blândă, uniformă. Anna depuse ultima *răsuflare* din Molinard peste baticul cu cruciulița brodată. La albul acela frumos împăturit tăcură toate. După trei zile de la plecarea mamei, simțea cu pace că abia acum își luase rămas-bun *de la ea*, acum, când avea mintea *strălucitor de albă* și amintirile *mirunse*.

până când *Primăvara* se pierdu în capul coridorului

Era miezul nopții, luna în crugul cerului. Cu o migrenă strângându-i partea dreaptă a capului, se ridică din pat și ieși în picioarele goale pe micul coridor. În tăcerea îndoliată a casei auzi o ușă deschizându-se și închizându-se, ca și cum ar fi fost trântită de vânt. Din camera retrasă a vechiului pian tocmai ieșise sora ei. În lumina slabă o văzu coborând, în cămașă străvezie de noapte; era și ea desculță, ținând ceva la subsuoară. Anna apucă să vadă; simți cum îi îngheață mâinile și picioarele. Era un sertăraș de lemn, unul din cele patru ale secrétaire-ului cu amintirile prețioase ale mamei. Sora ei îl ținea ca și cum ar fi fost al său și venise momentul să-l mute în altă parte. Pasul ei candid și indiferent, și părul de culoarea mierii, despletit până la șolduri, o duseră cu gândul la unul din chipurile Renașterii timpurii, la *Primăvara* lui Boticelli înfășurată în văluri.

Rămase cu picioarele înghețate în coridorul pustiu și sufocant, martor tăcut al neașteptatei

strămutări a unei părți din amintirile ascunse ale mamei lor și al trecerii eterice a surorii ei mai mici. Rară frumusețea celei de-a doua fiice; toți rămâneau ținuiți privind-o. Privi acum și fiica cea mare, până când *Primăvara* se pierdu în capul coridorului și, cu ea, *zdrênțele* înfășurate în hârtie ale unui alt *anotimp*. Stând înghețată, cu migrena încă și mai ascuțită, acolo, în miez de noapte, îi trecu un gând, ce pendulă puțin prin preajmă, și Anna îl auzi în dreapta ei, șoptindu-i că, de-ar fi fost bărbat, de ea s-ar fi îndrăgostit, de cea de-a doua fiică, Katerina.